

El Museu i Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre, un referent

ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

90 anys de l'inici de la Guerra Civil espanyola i 88 de la Batalla de l'Ebre.

El centre recorda la contesa i les conseqüències que va tenir per al territori, a més d'esdevenir un al·legat per la concòrdia i la pau

A Gandesa, l'any 1995, el govern del PSOE del moment va prometre que construïren la variant de la carretera N-420 per evitar que el trànsit rodat passés per l'interior de la ciutat. Han transcorregut anys i centenars de camions i milers de turismes hi segueixen circulant diàriament perquè de la variant se'n parla molt, s'han redactat projectes, han caducat els d'impacte ambiental, però encara no s'ha construït. Aquell va ser el moment adequat per estudiar incentius per retenir visitants i fer-los entrar a la capital de la Terra Alta.

I així va nàixer el Museu i Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre (CEBE). Gandesa és cruïlla de camins per la seva situació estratègica, a l'epicentre del riu Ebre. I durant segles ha estat l'objectiu d'ocupació dels diferents exèrcits i el seu nucli urbà s'ha destruït totalment en diferents ocasions de la història per creuar-se les comunicacions. I de nou, durant la darrera Guerra Civil va ser l'objectiu de la contraofensiva de les tropes republicanes tal dia com avui, 25 de juliol, del 1938, que provocaren la Batalla de l'Ebre.

El Primer d'Abril, Gandesa, a la retirada d'Aragó, fou ocupada pels exèrcits nacionals. Quan la guerra semblava perduda pels republicans per l'aïllament i la manca de subministraments, pretengueren recuperar-la per dominar les comunicacions del sud de l'Ebre, entre Sagorosa i Tortosa, essencials pels abastaments de les tropes rebels.

Gandesa no va poder ser recuperada però va començar la sagnant batalla de 115 dies de duració, amb milers de morts i grans seqüeles.

Aquest Museu és el més important de l'Estat Espanyol. Disposa de set sales d'exposicions temàtiques. Recorda els milers de soldats d'un i l'altre exèrcit que combateren, moriren o els feriren als camps de Pàndols, Cavalls, la Fatarella o Camposi-

Una de les sales d'exposició del museu de Gandesa. FOTO: JOAN REVILLAS

nes. Rememora també les malvestats sofertes com la destrucció de llars, fugides, exilis, morts, bombardejos, la fam i els patiments. Acabada la contesa, els pobles perderen fins a un trenta per cent de la població que tenien l'any 1936 i municipis com Corbera o el Pinell quedaren inhabitable pels bombardejos.

Inculcar la pau

Vet aquí la Memòria Històrica que es representa en els departaments del Museu. Ja l'any 1976, davant del Celler Cooperatiu, s'hi va celebrar un acte de Reconciliació i Pau entre els dos exèrcits aixecant un monument en aquest sentit, havent assistit generals d'un exèrcit i l'altre, amb les autoritats del moment, on s'abraçaren i deixaren les rancúnies de costat per retrobar l'harmonia i la necessitat de reconciliació, a més de la dignitat.

El Museu explica què va ser la Batalla de l'Ebre, amb mapes, amb pel·lícules, amb moviments dels exèrcits però amb l'objectiu de donar a conèixer la memòria històrica. Pretenen reflectir, per tant, la guerra i la pau, i el valor dels drets humans, els principis del bé co-

Els municipis perderen un 30 per cent de la població que tenien el 1936

mú, de la solidaritat, de la justícia social i de l'amor entre totes les persones.

El Museu, amb les Jornades que s'hi celebren, organitzades per la Universitat Internacional de Barcelona o per l'Associació d'Aviadors de la República, pretenen desplaçar els odís i inculcar la pau. Es recorden

els fets incruents que marquen les malignitats de totes les guerres, i s'hi exposa la figura del Soldat Desconegut posant èmfasi en el valor dels combatents que sofriren els seus efectes.

També totes les repercussions econòmiques i socials, necessitant vint anys per restablir-se el PIB que hi havia a l'Estat l'any 1936.

Memòria Històrica

No en va el Museu compleix els objectius de la Memòria Històrica. Però també com a element d'aliança educativa i de dignitat humana.

Són milers els visitants de tot el món que venen a Gandesa a visitar-lo i deixen escrit al llibre de signatures la seva satisfacció. Tot són alabances quan s'adonen de la seva magnitud, grandiositat i exposicions. Però sobretot s'adonen la voluntat de prodigar la pau.

Vet aquí que el Museu rep donacions continuades molt significatives de fills o nets d'excombatents i de col·leccionistes d'objectes i elements relacionats amb la Batalla de l'Ebre i la Guerra Civil Espanyola.

La darrera és la del traumàtic Jordi Jara, aportant la col·lecció de l'instrumental que s'usava als hospitals dels fronts de guerra a l'època.

Records nostàlgics que pretenen recordar que totes les guerres, les que viu el nostre planeta actualment, i les anteriors, mai s'haurien de produir i evitar-les pel diàleg i els tractats de pau. Qualsevol destrucció o mort comporta sofriments i passions.

Així, el Museu i Centre d'Estudis de la Batalla de l'Ebre de Gandesa, pretén prodigar tot el contrari: la Pau, la Concòrdia i la Reconciliació amb majúscules: l'amor entre tots els humans.